

Marcin Lutomierski

Rękopisy ocalone

W grudniu 2022 r. Biblioteka Uniwersytecka wzbogaciła się o kolejne cenne rękopisy. Jest to dar przekazany przez Zofię Melechównę (na zdjęciu) na ręce zastępcy dyrektora, Grzegorza Sztura. Słynna aktorka, od wielu lat związana m.in. z Teatrem im. Wilama Horzycy, ofiarowała dwa XIX-wieczne manuskrypty, które pochodziły z archiwum wileńskiej drukarni Józefa Zawadzkiego – wydawcy wielu dzieł, m.in. I tomu *Poezji Adama Mickiewicza*.

Zofia Melechówna razem z bratem Zbigniewem ocalała te rękopisy oraz inne źródła w czasie okupacji, potajemnie – z narażeniem życia – zabierając je ze stosu rzeczy, które niemieccy żołnierze zwieźli wieloma ciężarówkami z różnych okolic Wileńszczyzny i przeznaczyli do zniszczenia. Wydarzenia rozgrywały się w Afindziejewiczach, w pobliżu majątku rodziców

przyszłej aktorki. „Książki były tam dramatycznie razem zrzucone – stare i zupełnie nowe, z fabryki... Podczołgaliśmy się... – wspomina Zofia Melechówna – Nie zapomnę pleców Niemca z karabinem... Po ziemi, czotgając się, żeby nie odwrócił się, bo jakby odwrócił się, to już byłoby po nas. I teraz ja chwyciłam – sama się dziwię – stare, a mój brat nowe książki”. Nastoletnia Zosia uratowała wówczas przypominające książki zszyte manuskrypty: powieści Rachel autorstwa Ignacego Hołowińskiego – duchownego, badacza i tłumacza (1807–1855) oraz tomiku poezji Romualda Zienkiewicza – folklorysty i pisarza (1811–1868). Oba dzieła zostały wydrukowane w XIX wieku, ale dopiero porównanie ich z wersjami rękopiśmiennymi pozwoli ocenić, czy wprowadzono jakieś zmiany, np. z powodu cenzury carskiej. Badanie poszerzy również wiedzę o ówczesnej literaturze polskiej i sposobach jej wydawania.

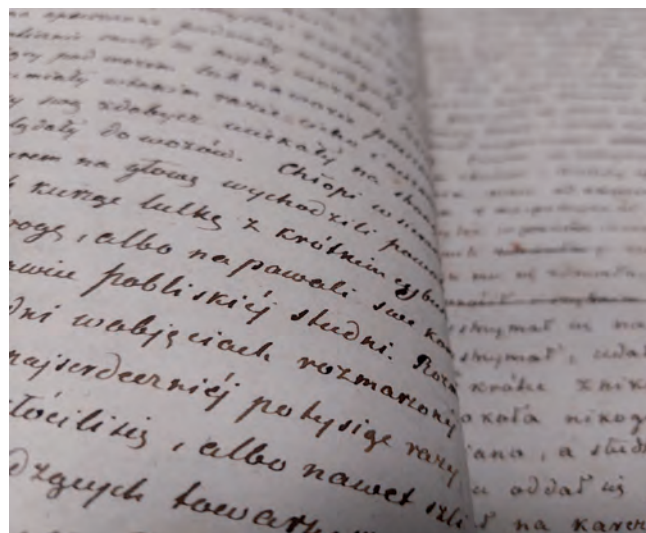
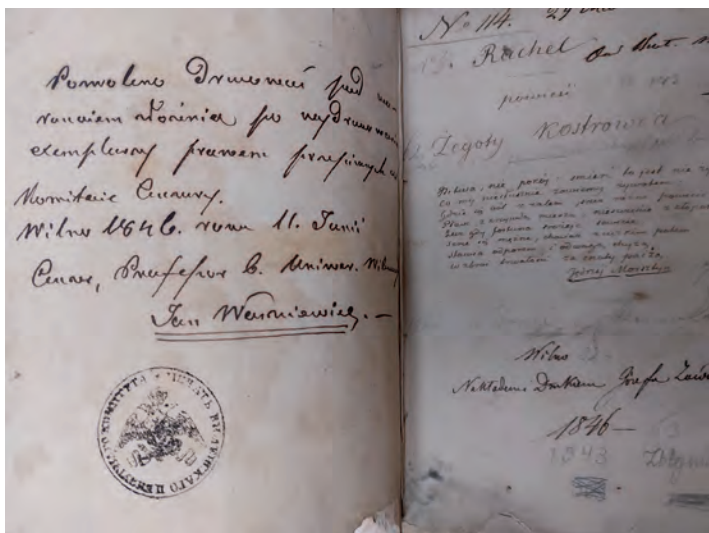
Rękopisy zostały przekazane do konserwacji, natomiast po zabezpieczeniu trafią do Oddziału Zbiorów Specjalnych i będą dostępne dla badaczy. Prof. Mirosław Strzyżewski (historyk literatury i edytor) oraz jego współpracownicy wyrazili zainteresowanie nowymi nabytkami Biblioteki i zadeklarowali przyjrzenie się im z perspektywy naukowej.

Inicjatorką spotkania, podczas którego rękopisy trafiły z domowego archiwum Zofii Melechówny do Biblioteki Głównej UMK, była Krystyna Warachowska – bibliofilka i emerytowana wykładowczyni UMK.

Zdjęcia: Marcin Lutomierski

Dr Marcin Lutomierski — Wydawnictwo Naukowe UMK, Pracownia Badań Kultury i Literatury Dziecięco-Młodzieżowej na Wydziale Humanistycznym UMK

Rok XXXII (XLVIII) / nr 1–2 (411)

luty 2023 / cena 5 zł

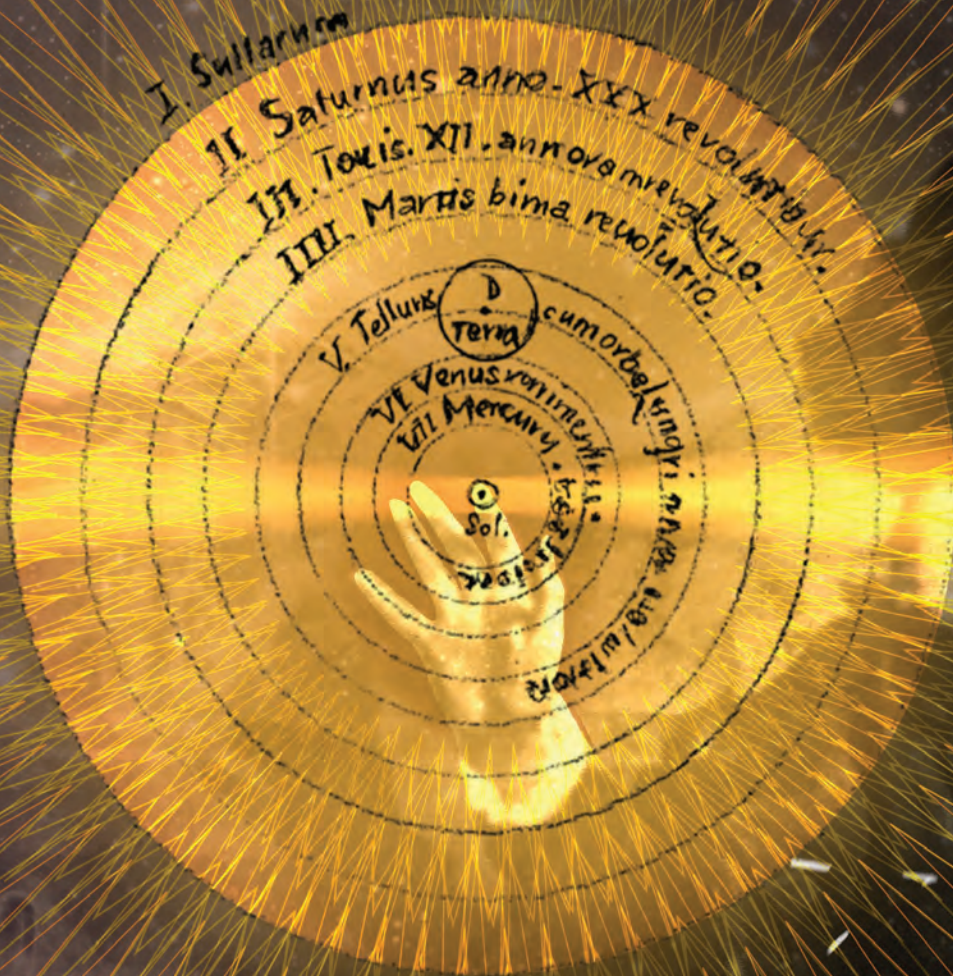
ISSN 1230-9710

Ukazuje się od 1952 roku

NAUKA • BADANIA • KULTURA

GŁOS UCZELNI

CZASOPISMO UNIwersYTETU MIKOŁAJA KOPERNIKA W TORUNIU

550.

**rocznica urodzin
Mikołaja Kopernika**

UNIwersYTET
MIKOŁAJA KOPERNIKA
W TORUNIU